

Lieta C-235/24 PPU [Niesker]ⁱ**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas
Reglamenta 98. panta 1. punktu****Iesniegšanas datums:**

2024. gada 2. aprīlis

Iesniedzējtiesa:*Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden* (Nīderlande)**Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:**

2024. gada 29. marts

Notiesātā persona:

S.A.H.

Pamatlietas priekšmets

Pamatlieta attiecas uz Zviedrijas tiesas pasludināta sprieduma krimināllietā atzīšanas un izpildes procedūru Nīderlandē.

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Šā lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstīgi LESD 267. pantam ietvaros, pirmkārt, runa ir par to, vai *Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden* [Arnemas-Leuwardenas apelācijas tiesa, Nīderlande, turpmāk tekstā – “*Gerechtshof*”] var tikt atzīta par tiesu LESD 267. panta izpratnē un tādējādi uzdot jautājumus prejudiciālā nolēmuma sniegšanai. Ja atbilde uz šo jautājumu ir apstiprinoša, *Gerechtshof*, otrkārt, uzdod papildu jautājumu, vai Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 47. pants ir piemērojams pamatlietā, kurā *Gerechtshof* ir jāizskata tiesību jautājumi, kas minēti Padomes Pamatlēmuma 2008/909/TI (2008. gada 27. novembris) par savstarpējas atzīšanas principa piemērošanu attiecībā uz spriedumiem krimināllietās, ar kuriem piespriesti brīvības atņemšanas sodi vai ar brīvības atņemšanu saistīti pasākumi, lai tos izpildītu Eiropas Savienībā, (turpmāk tekstā –

ⁱ Šis lietas nosaukums ir izdomāts. Tas neatbilst neviena lietas dalībnieka reālajam personvārdam vai nosaukumam.

“Pamatlēmums 2008/909/TI”) 8. panta 2.–4. punktā un 9. pantā, un ja tas tā ir, kādas tam būtu sekas. Visbeidzot, *Gerechtshof* uzdod jautājumus par Pamatlēmuma 2008/909/TI 8. panta 4. punkta interpretāciju.

Tāpat *Gerechtshof* lūdz šo prejudiciālā nolēmuma tiesvedību izskatīt steidzamības kārtībā LESD 267. panta ceturtais daļas un Tiesas Reglamenta 107. panta 1. punkta izpratnē. Šajā ziņā *Gerechtshof* norāda, ka prejudiciālie jautājumi attiecas uz brīvības, drošības un tiesiskuma telpu un ka notiesātā persona pašlaik atrodas ieslodzījumā. Atbildes uz jautājumiem var novest pie situācijas, ka jāizbeidz brīvības atņemšana Nīderlandē, jo ārvalsts soda atzīšana tomēr vēl ir jāatsaka vai tas ir jāpārveido par sodu bez brīvības atņemšanas.

Prejudiciālie jautājumi

1. Vai jēdziens “tiesa” LESD 267. panta kopsakarā ar Pamatlēmuma 2008/909/TI 8. panta 2.–4. punktu un 9. pantu izpratnē ir jāinterpretē tādējādi, ka tas attiecas arī uz šim nolūkam izraudzītu valsts tiesu, kura nav kompetentā iestāde pamatlēmuma 8. panta 1. punkta izpratnē un kura rakstveida procesā, principā neiesaistot notiesāto personu, lemj vienīgi par pamatlēmuma 8. panta 2.–4. punktā un 9. pantā minētajiem tiesību jautājumiem?

2. Vai Hartas 47. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka gadījumā, ja atzīšanas procedūrā Pamatlēmuma 2008/909/TI izpratnē izpildes valstī izraudzītai valsts tiesai ir uzdots izvērtēt šā pamatlēmuma 8. panta 2.–4. punktā un 9. pantā minētos aspektus, notiesātajai personai līdzās iespējai paust savu viedokli sprieduma valstī saskaņā ar Pamatlēmuma 2008/909/TI 6. panta 3. punktu ir jānodrošina arī efektīva tiesību aizsardzība izpildes valstī?

Ja uz šo jautājumu atbilde ir apstiprinoša:

3. Vai Hartas 47. pants kopsakarā ar Pamatlēmumu 2008/909/TI ir jāinterpretē tādējādi, ka attiecībā uz efektīvu tiesību aizsardzību izpildes valstī pietiek ar to, ka notiesātā persona var rakstiski paust savu viedokli vai nu pirms pārbaudes tiesā un atzīšanas lēmuma pieņemšanas, vai arī pēc atzīšanas lēmuma pieņemšanas sākotnējās pārbaudes pārskatīšanas ietvaros?

Un:

4. Vai Hartas 47. pants kopsakarā ar Pamatlēmumu 2008/909/TI ir jāinterpretē tādējādi, ka notiesātajai personai, kurai nav pietiekamu finanšu līdzekļu un kurai ir nepieciešama palīdzība, lai nodrošinātu efektīvu tiesiskuma īstenošanu, ir jāpiešķir juridiskā palīdzība izpildes valstī, pat ja likumā tas nav paredzēts?

5. Vai Pamatlēmuma 2008/909/TI 8. panta 3. punktā noteiktais kritērijs ir jāinterpretē tādējādi, ka soda vai pasākuma pārveidošanas gadījumā, pamatojoties uz to, ka to veids neatbilst izpildes valsts tiesību aktiem, ir jāpārbauda, kādu pasākumu izpildes valsts tiesa, visticamāk, būtu piemērojusi, ja notiesājošais

spriedums tiktu pieņemts izpildes valstī, vai arī ir jāveic pārbaude – ja nepieciešams, pieprasot papildu informāciju –, kurā tiek aplūkota pasākuma faktiskā kārtība sprieduma valstī?

6. Kā un ciktāl izpildes valstij, jebkādā veidā atkārtoti izvērtējot aizliegumu pastiprināt sodu saskaņā ar Pamatlēmuma 2008/909/TI 8. panta 4. punktu, ir jāņem vērā notikumu attīstība un informācija, kas attiecas uz konkrētu brīdi pēc atzīšanas lēmuma pieņemšanas?

Atbilstošās Savienības tiesību normas

Hartas 47. pants

LESD 267. pants

Pamatlēmuma 2008/909/TI 6., 8. un 9. pants

Atbilstošās valsts tiesību normas

Wet wederzijdse erkenning en tenuitvoerlegging vrijheidsbenemende en voorwaardelijke sancties [Likums par brīvības atņemšanas sodu un nosacītu sodu savstarpēju atzīšanu un izpildi; turpmāk tekstā – “WETVVS”], 2:11. un 2:13. pants

Īss pamatlietas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 Notiesātā persona ir Irākas valstspiederīgais. Šī persona dzīvo Nīderlandē kopš 1996. gada un 2001. gadā saņēma beztermiņa uzturēšanās atļauju.
- 2 Ar 2015. gada 26. februāra tiesas nolēmumu *Göta Hovrätt* [Jetas apelācijas tiesa, Zviedrijā] viņu notiesāja par Zviedrijā izdarītiem noziedzīgiem nodarījumiem. Rezumējot runa bija par ieroču neatļautu glabāšanu, nelikumīgu apdraudējumu, aizskaršanu un smagu miesas bojājumu nodarīšanu. *Göta hovrätt* nosprieda, ka notiesātā persona nav spējīga atbildēt par noziedzīgo nodarījumu izdarīšanu tās garīgo spēju nepilnīgas attīstības vai patoloģisku traucējumu dēļ, un noteica tai ar brīvības atņemšanu saistītu pasākumu, proti, piespiedu ārstēšanu uz nenoteiktu laiku ar īpašu izmeklēšanu, izrakstot no klīnikas.
- 3 Notiesātā persona iesniedza Zviedrijas iestādēm pieteikumu par piespiedtā soda izpildes nodošanu Nīderlandei, un pēc tam šīs iestādes attiecīgi lūdza *Minister van Justitie en Veiligheid* [tieslietu un drošības ministru, Nīderlande; turpmāk tekstā – “Minister”] atzīt un izpildīt Zviedrijas lēmumu.
- 4 Pēc tam, kad *Minister* bija iesniedzis šo lūgumu, *Gerechthof* 2019. gada 18. janvāra spriedumā konstatēja, ka notiesātā persona pati ir iesniegusi pieteikumu par notiesājošā sprieduma nosūtīšanu vai tai piekritusi, un nolēma, ka nav pamata atteikt atzīšanu un ka noziedzīgie nodarījumi, par kuriem ir piespieds

sods, ir sodāmi arī saskaņā ar Nīderlandes tiesību aktiem. Tāpat *Gerechthof* nolēma, ka pastāv pamats pielāgot piespriedi ar brīvības atņemšanu saistīto pasākumu, un pārveidoja to par ievietošanas pasākumu, norīkojot piespiedi ārstēšanu, kurai nav paredzēts maksimālais ilgums. Šajā ziņā *Gerechthof* konstatēja, ka tādējādi netiek pasliktināta notiesātās personas krimināltiesiskā situācija.

- 5 2019. gada 18. februārī *Minister* kā lēmējinstāde Pamatlēmuma 2008/909/TI izpratnē atzina Zviedrijas spriedumu, ņemot vērā *Gerechthof* novērtējumu, un tādējādi sods tika pārveidots par Nīderlandes ievietošanas pasākumu (uz nenoteiktu laiku) ar piespiedi ārstēšanu. Notiesātā persona tika ievietota tiesu psihiatriskajā centrā Nīderlandē, kur tā joprojām atrodas. Pēc šīs atzīšanas *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* [tieslietu un drošības valsts sekretārs, Nīderlande] ar 2020. gada 6. augusta lēmumu par patvēruma meklētājam izsniegtas uzturēšanās atļaujas atcelšanu pasludināja notiesāto personu par nevēlamu ārvalstnieku.
- 6 Pēc tam notiesātā persona civiltiesiskā tiesvedībā apstrīdēja *Minister* lēmuma par atzīšanu likumību. Šajā ziņā tā tostarp norādīja, ka *Gerechthof* 2019. gada 18. janvāra novērtējums, uz kuru ir balstīts *Minister* nolēmums, ir ticis pieņemts procedūrā, kas neatbilst Hartas 47. panta prasībām. Šajā civiltiesiskajā tiesvedībā *Gerechthof Den Haag* [Hāgas apelācijas tiesa, Nīderlande] ar 2023. gada 5. septembra spriedumu (apelācijas instancē) apmierināja prasību un uzdeva *Minister* pienākumu pārskatīt tā 2019. gada 29. janvāra lēmumu.
- 7 Ar 2023. gada 15. septembra vēstuli ministrs lūdza *Gerechthof* veikt atkārtotu pārbaudi procedūrā, kas atbilst Hartas 47. panta prasībām. Šīs atkārtotās pārbaudes ietvaros *Gerechthof* pēc pušu uzklaušanās nolēma iesniegt šo lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu.

Pamatlietas pušu galvenie argumenti

- 8 Notiesātā persona argumentē, ka *Gerechthof* ir jāveic atkārtota pārbaude procedūrā, ievērojot Hartas 47. pantu, kas izskatāmajā lietā nozīmē:
  - ka ir jānotiek atklātai tiesas sēdei, kurā šī persona var piedalīties,
  - ka lieta ir jāizskata laikus,
  - ka ir jānodrošina šai personai iespēja izmantot advokāta palīdzību, kuru vajadzības gadījumā finansē valsts,
  - ka tiesvedībā jāievēro sacīkstes princips un
  - ka nolēmums ir jāizsludina publiski.

- 9 Turklāt notiesātās personas uzskatā izskatāmajā lietā sods ir pastiprināts, un attiecībā uz efektīvu tiesību aizsardzību tā uzskata par nepieciešamu, ka tā šajā ziņā var iesniegt papildu pierādījumus.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

Prejudiciālo jautājumu pieņemamība

- 10 Līdz šim *Gerechtshof* ir pieņēmusi, ka uz jautājumu, vai tā ir tiesa LESD 267. panta izpratnē un vai tā tādējādi ir tiesīga uzdot prejudiciālus jautājumus Eiropas Savienības Tiesai, ir jāatbild noliedzoši. Proti, *Gerechtshof* uzdevums citu Savienības dalībvalstu tiesas nolēmumu atzīšanas procedūrā būtiski atšķiras no parastajām tiesu funkcijām un procedūrām. Ja nav atklātas tiesas sēdes, *Gerechtshof* saskaņā ar tiesisko regulējumu nelemj nedz par sociālās rehabilitācijas interešu piemērošanu, kam saskaņā ar Pamatlēmumu 2008/909/TI ir centrālā loma, nedz par atteikuma pamatiem, kas saskaņā ar WETVVS ir kvalificēti kā fakultatīvi, nedz par veidu, kā interpretēt minētajā likumā paredzētos atteikuma pamatus, kas ir kvalificēti kā obligāti, kopsakarā ar Tiesas 2021. gada 29. aprīļa spriedumu, X (Eiropas apcietināšanas orderis – *ne bis in idem*) (C-665/20 PPU, EU:C:2021:339). Turklāt *Gerechtshof* nevar lemt par lietām, kurās ministrs noraida lūgumu uzņemties soda izpildi, neiesniedzot to *Gerechtshof*.
- 11 Tomēr no minētā Nīderlandes likuma izstrādes vēstures izriet, ka likumdevējs ir nepārprotami vēlējis, lai tiesā tiktu izvērtēti tiesību jautājumi, kuri ir reglamentēti Pamatlēmuma 2008/909/TI 8. panta 2.–4. punktā un 9. pantā, un ka šajā ziņā runa ir par šim nolūkam izraudzītu tiesu, kura saskaņā ar minēto likumu pieņem saistošu nolēmumu.
- 12 Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru, lai izvērtētu, vai iesniedzējinstīcijai ir “tiesas” raksturiezīmes LESD 267. panta izpratnē, un tāad, lai izvērtētu, vai lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir pieņemams, ņem vērā virkni aspektu, piemēram, vai attiecīgā iestāde ir izveidota ar likumu, vai tā ir pastāvīga, vai tās pieņemtie nolēmumi ir saistoši, vai procedūra tajā notiek atbilstoši sacīkstes principam, vai tā piemēro tiesību normas, kā arī vai tā ir neatkarīga (spriedums, 2022. gada 29. marts, *Getin Noble Bank*, C-132/20, EU:C:2022:235, 66. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 13 *Gerechtshof* uz šo brīdi uzskata, ka tā ir izveidota ar likumu, ka tā ir pastāvīga, ka tajā veicamā pārbaude, pieņemot nolēmumus saskaņā ar WETVVS, – lai gan ir ierobežota uz dažiem punktiem – tomēr ir obligāta, ka tiesību aktos noteiktā procedūra – lai gan neparedz iespēju uzklaut notiesāto personu – tomēr ņem vērā šīs personas argumentus, ciktāl tie tiek sniegti, [šīs personas] viedokļa paušanas vai vēlāka atkārtota novērtējuma kontekstā, ka tā piemēro tiesību normas un ir neatkarīga. *Gerechtshof* šā brīža ieskatā jautājums par to, vai tā ir uzskatāma par

tiesu, tādējādi ir atkarīgs no tā, vai tās tiesvedību var kvalificēt kā tādu, kas balstīta uz sacīkstes principu.

- 14 Ņemot vērā iepriekš minēto, *Gerechtshof* uzdod pirmo prejudiciālo jautājumu. Tomēr atbilde uz šo jautājumu varētu būt atkarīga no atbildes uz otro prejudiciālo jautājumu, kas attiecas uz Hartas 47. panta piemērojamību.

Hartas 47. pants

- 15 Saskaņā ar Hartas 47. pantu ikvienai personai, kuras tiesības un brīvības, kas garantētas Savienības tiesībās, tikušas pārkāptas, ir tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību.
- 16 *Gerechtshof* vēlas noskaidrot, vai tajā veicamā pārbaude, pamatojoties uz *WETVVS* 2:11. pantu, ir pretrunā Savienības tiesībās garantētajām tiesībām un brīvībām. Šajā ziņā tā jautā, vai pārbaude tiesā “ietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā” (spriedums, 2013. gada 26. februāris, *Åkerberg Fransson*, C-617/10, EU:C:2013:105) vai pastāv “situācijās, kuras reglamentē Savienības tiesības” (spriedums, 2017. gada 16. maijs, *Berlioz Investment Fund*, C-682/15, EU:C:2017:373). No vienas puses, ir acīmredzams, ka šajā pārbaudē tiek piemērots Pamatlēmuma 2008/909/TI 8. panta 2.–4. punkts un 9. pants, jo tie ir transponēti *WETVVS* 2:11. un 2:13. pantā. No otras puses, notiesātajai personai sprieduma valstī, ja tā tajā atrodas, ir iespēja mutiski vai rakstiski paust savu viedokli un Pamatlēmumā 2008/909/TI notiesātajai personai nav nepārprotami paredzēta efektīvas tiesību aizsardzības iespēja izpildes valstī, tādējādi varētu arī argumentēt, ka pastāv tiesiskā situācija, kas neietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā. Tā kā *Gerechtshof* šajā ziņā ir šaubas, tā uzdod otro prejudiciālo jautājumu.
- 17 Ja atbilde uz šo jautājumu ir apstiprinoša, rodas jautājums, vai iespēja paust viedokli sprieduma valstī saskaņā ar Pamatlēmuma 2008/909/TI 6. pantu atbilst Hartas 47. panta prasībām. Saskaņā ar šā pamatlēmuma 6. panta 3. punktu šis paustais viedoklis pēc tam rakstveidā ir pieejams izpildes valstij, kas, šķiet, norāda uz to, ka Savienības likumdevējs pieņem turpmāku rakstveida procedūru izpildes valstī.
- 18 Ja šī iespēja neatbilst Hartas 47. panta prasībām vai neattiecas uz gadījumiem, kad notiesātā persona neatrodas (vai vairs neatrodas) sprieduma valstī un tāpēc nevar paust viedokli, *Gerechtshof* rodas jautājums, vai šādā situācijā Hartas 47. pants paredz, ka notiesātā persona tiek uzklautā atklātā tiesas sēdē izpildes valstī, nodrošinot tai juridisko palīdzību, un kad tieši šai sēdei ir jānotiek. It īpaši rodas jautājums, vai tas, ka notiesātā persona var lūgt jaunu pārbaudi tiesā, atbilst Hartas 47. panta prasībām.
- 19 *Gerechtshof* šajā ziņā norāda, ka pārbaude *WETVVS* 2:11. panta izpratnē ir juridiski tehniska un samērā ierobežota. Bieži vien valstu un notiesātās personas intereses sakrīt, proti, attiecībā uz sociālo rehabilitāciju valstī, ar kuru šai personai

ir visciešākās saiknes. Izskatāmajā lietā bija nepieciešams pielāgot ārvalsts pasākumu, taču vairumā gadījumu, kuros runa ir par brīvības atņemšanas sodu, to (tā veidu) nav nepieciešams pielāgot. Ja Hartas 47. panta piemērošanas sekas ir tādas, ka notiesātās personas ir jāuzklausā atklātā tiesas sēdē izpildes valstī, tas radīs praktiskas grūtības. Tādējādi rodas jautājums par to, kā organizēt uzklaušāšanu izpildes valstī, ja notiesātā persona vēl atrodas sprieduma valstī. Saskaņā ar *Gerechtshof* judikatūru notiesātajai personai ir iespēja rakstiski paust viedokli, ko *Gerechtshof* ņem vērā. Tas var notikt vai nu pirms pārbaudes un atzīšanas lēmuma pieņemšanas, vai arī pēc tam, iesniedzot pieteikumu par atkārtotas pārbaudes veikšanu. Notiesātā persona šajā ziņā var izmantot advokāta palīdzību, taču tai nav iespējas saņemt finansiālu palīdzību.

- 20 Ņemot vērā iepriekš minēto, *Gerechtshof* uzdod trešo un ceturto prejudiciālo jautājumu.

Soda pielāgošana

- 21 Pamatlēmuma 2008/909/TI 8. panta 3. punktā un attiecīgi WETVVS 2:11. panta 5. punktā ir noteikts, ka, ja soda veids neatbilst izpildes valsts tiesību aktiem, to pielāgo sodam vai pasākumam, kas pēc iespējas atbilst sodam, kas piespriests sprieduma valstī. *Gerechtshof* šo kritēriju interpretēja tādējādi, ka sods ir jāpārveido par pasākumu, kas, visticamāk, tiktu piespriests notiesātajai personai, ja notiesāšana būtu notikusi Nīderlandē. Šā iemesla dēļ tā nolēma sodu pārveidot par ievietošanas pasākumu ar piespiedu ārstēšanu, kuras beigas tāpat kā Zviedrijas pasākuma gadījumā nav noteiktas iepriekš, bet gan ir atkarīgas no sasniegtā ārstēšanas progresā.
- 22 Notiesātā persona uzskata, ka Zviedrijas brīvības atņemšanas pasākums ir mazāk ierobežojošs nekā Nīderlandes pasākums. Zviedrijas pasākuma gadījumā tā izbeigšanas nepieciešamība tiekot izvērtēta pēc pusgada un pasākuma vidējais ilgums esot aptuveni četri gadi, turpretī Nīderlandes pasākuma gadījumā šis novērtējums principā tiekot veikts ik pēc diviem gadiem, vidējais pasākuma ilgums esot daudz ilgāks un attiecīgā persona turklāt tiekot atzīta par nevēlamu personu.
- 23 Ņemot vērā šos argumentus, *Gerechtshof* uzdod piekto prejudiciālo jautājumu.

Pēc atzīšanas lēmuma saņemtās informācijas novērtējums

- 24 Visbeidzot, *Gerechtshof* vēlas noskaidrot, ciktāl ir jāņem vērā informācija, kas kļuvusi pieejama tikai pēc pārbaudes veikšanas, vai tikai vēlāk iestājusies notikumu attīstība, ja šī informācija vai notikumu attīstība var būt nozīmīga, izvērtējot Pamatlēmuma 2008/909/TI 8. panta 4. punktā paredzēto soda pastiprināšanas aizliegumu. Izskatāmajā lietā notiesātā persona it īpaši norādīja uz notikumu attīstību saistībā ar to, ka pēc atzīšanas lēmuma tā tika pasludināta par nevēlamu ārvalstnieku. *Gerechtshof* uzskata, ka tas var būt atbilstošs elements, novērtējot, vai pastāv brīvības atņemšanas soda vai ar brīvības atņemšanu saistīta

pasākuma pastiprināšana. Runa šeit katrā ziņā ir par informāciju un notikumu attīstību, kas attiecas uz laiku pēc atzīšanas lēmuma pieņemšanas. Tā kā *Gerechtshof* ir šaubas, vai tā var ņemt vērā šo informāciju, tā uzdod sesto prejudiciālo jautājumu.

DARBA VERSIJA